

Державний заклад
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені К.Д. УШИНСЬКОГО»

ЯНОВСЬКИЙ АНАТОЛІЙ ОЛЕКСАНДРОВИЧ

УДК:378.013.+001.89+004

**ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПОШУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ГУМАНІТАРНОГО ПРОФІЛЮ З ВИКОРИСТАННЯМ
ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Одеса – 2010

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського», Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник - доктор педагогічних наук, професор

Курлянд Зінаїда Наумівна,

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського», завідувач кафедри педагогіки

Офіційні опоненти – доктор педагогічних наук, професор

Романишина Людмила Михайлівна

Національна академія Державної прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького, професор кафедри педагогічної майстерності та освітніх технологій

кандидат педагогічних наук, доцент

Смирнова Ірина Михайлівна

Ізмаїльський державний гуманітарний університет, доцент кафедри математики та інформатики

Захист дисертації відбудеться «9» червня 2010 р. о 10:00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 41.053.01 при Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» за адресою: 65029, м. Одеса, вул. Ніщинського, 1.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» за адресою: 65020, м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 36.

Автореферат розісланий «30» квітня 2010 року

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

О.С. Трифонова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Модернізація сучасної вищої освіти пов'язана з приєднанням України до Болонського процесу і передбачає принципово новий підхід до підготовки майбутніх фахівців, особливо вчителів, які в подальшому повинні налаштовувати своїх учнів на оволодіння безмежним сучасним інформаційним простором, зокрема навчити використовувати інформаційно-комунікаційні технології під час здійснення пошуку, аналізу, редагування, представлення, зберігання інформації тощо. Очевидно, що для виконання такої роботи сам учитель повинен мати відповідні здібності, творче мислення та займатися науково-дослідницькою діяльністю. Залучатися до такої діяльності вчитель повинен ще під час навчання у вищому навчальному закладі, саме це дозволить йому увійти у професійну діяльність з оптимальними вміннями до самовдосконалення та зменшить час на адаптацію. Водночас залучення студентів до цієї діяльності повинно відбуватися поступово, починаючи з пошуково-дослідницької діяльності.

Проблема науково-дослідницької роботи була предметом досліджень В.Андрєєва, А.Воробйова, О. Іващенко, І.Льясова, Ф.Орехова, В.Попова, В.Стрельської, І.Усачова та ін. Інформаційно-комунікаційні технології досліджували А.Андрєєв, І.Богданова, В.Галузяк, М.Жалдак, Т.Койчева, А.Нісімчук, Л.Романишина, О.Падалка, І.Підласий, М.Сметанський, І.Смирнова, О.Шпак, В.Шахов та ін. Натомість пошуково-дослідницька діяльність є досить новим поняттям, що виступило предметом дослідження науковців І.Карнаухової та О.Павленко.

Аналіз наукових праць, пов'язаних із досліджуваною проблемою, дозволив виявити низку суперечностей між: підвищенням вимог до вчителя як до дослідника, який творчо виконує свої обов'язки, та недоліками його підготовки до такої діяльності; недостатністю теоретичних та методичних розробок із означеної проблеми і водночас необхідністю забезпечення високого рівня наукових розробок з використанням інформаційно-комунікаційних технологій під час здійснення пошуково-дослідницької діяльності; необхідністю залучення студентів до пошуково-дослідницької діяльності з використанням інформаційно-комунікаційних технологій та недостатнім рівнем володіння ними; великим дидактичним потенціалом інформаційно-комунікаційних технологій та безсистемним використанням інформаційно-комунікаційних технологій у сучасному ВНЗ. Необхідність подолання визначених суперечностей зумовили вибір теми дослідження «Педагогічні умови організації пошуково-дослідницької діяльності майбутніх учителів гуманітарного профілю з використанням інформаційно-комунікаційних технологій».

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема дослідження виконана згідно з науковою темою кафедри педагогіки «Професійно-педагогічні засади підготовки фахівців» (№ 0105U000190), що входить до тематичного плану науково-дослідницької роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.

Ушинського». Автором досліджувалася проблема організації пошуково-дослідницької діяльності майбутніх учителів гуманітарного профілю з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Тему дисертації затверджено Вченою радою Південноукраїнського державного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського (протокол № 4 від 30 листопада 2006 року) та узгоджено в Раді з координації наукових досліджень у галузі педагогіки і психології при НАПН України (протокол № 10 від 26 грудня 2006 року).

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати й експериментально апробувати педагогічні умови організації пошуково-дослідницької діяльності майбутніх учителів гуманітарного профілю з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

Завдання дослідження:

1. Конкретизувати сутність понять «інформаційно-комунікаційні технології», «пошуково-дослідницька діяльність» та «організація пошуково-дослідницької діяльності майбутніх учителів гуманітарного профілю з використанням інформаційно-комунікаційних технологій».
2. Виявити й науково обґрунтувати педагогічні умови організації пошуково-дослідницької діяльності майбутніх учителів із використанням інформаційно-комунікаційних технологій.
3. Визначити компоненти, показники та схарактеризувати рівні готовності до пошуково-дослідницької діяльності майбутніх учителів гуманітарного профілю з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.
4. Розробити й апробувати експериментальну модель реалізації педагогічних умов організації пошуково-дослідницької діяльності майбутніх учителів гуманітарного профілю з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

Об'єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх учителів гуманітарного профілю під час навчання у ВНЗ.

Предмет дослідження – експериментальна модель реалізації педагогічних умов організації пошуково-дослідницької діяльності майбутніх учителів гуманітарного профілю з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

Гіпотеза дослідження – організація пошуково-дослідницької діяльності майбутніх учителів гуманітарного профілю з використанням інформаційно-комунікаційних технологій буде ефективною, якщо забезпечити реалізацію експериментальної моделі, яка передбачає впровадження таких педагогічних умов:

- створення емоційної привабливості пошуково-дослідницької діяльності з використанням інформаційно-комунікаційних технологій за допомогою проблемного методу та інтерактивних технологій;

- залучення майбутніх учителів до використання інформаційно-комунікаційних технологій у пошуково-дослідницькій діяльності в ході вирішення творчих завдань;
- забезпечення рефлексії пошуково-дослідницької діяльності майбутнього вчителя з використанням інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ).

Методи дослідження: *теоретичні:* аналіз педагогічної, психологічної літератури з досліджуваної проблеми з метою порівняння та зіставлення теоретичних питань організації пошуково-дослідницької діяльності з використанням ІКТ та подальшого визначення основних понять; *емпіричні:* анкетування, бесіди, спостереження, інтерв'ювання, аналіз продуктів творчої діяльності, методи незалежних характеристик, методи рецензій, самооцінки, експертних оцінок, дискусій задля виявлення продуктивних шляхів впливу організації діяльності, що розглядається; педагогічний експеримент (констатувальний, формувальний) з метою перевірки ефективності педагогічних умов організації пошуково-дослідницької діяльності майбутніх учителів гуманітарного профілю з використанням інформаційно-комунікаційних технологій; *статистичні:* аналіз результатів експерименту за допомогою методів математичної статистики, статистична обробка результатів експериментальної роботи та їх інтерпретація з метою перевірки ефективності моделі реалізації педагогічних умов організації пошуково-дослідницької діяльності майбутніх учителів гуманітарного профілю з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

База дослідження. Дослідно-експериментальна робота проводилася на базі історико-філологічного факультету і факультету іноземних мов Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» та Республіканського вищого навчального закладу «Кримський гуманітарний університет». Усього в експерименті взяли участь 294 студенти.

Наукова новизна дослідження полягає у тому, що вперше визначено педагогічні умови організації пошуково-дослідницької діяльності майбутніх учителів гуманітарного профілю з використанням інформаційно-комунікаційних технологій (створення емоційної привабливості пошуково-дослідницької діяльності з використанням ІКТ за допомогою проблемного методу та інтерактивних технологій; залучення майбутніх учителів до використання інформаційно-комунікаційних технологій у пошуково-дослідницькій діяльності в ході вирішення творчих завдань; забезпечення рефлексії пошуково-дослідницької діяльності майбутнього вчителя з використанням інформаційно-комунікаційних технологій); виокремлено компоненти готовності до пошуково-дослідницької діяльності майбутніх учителів гуманітарного профілю з використанням інформаційно-комунікаційних технологій (мотиваційний, когнітивний, орієнтовний, технологічний) та їх показники, схарактеризовано рівні (низький, задовільний, достатній, високий) сформованості готовності до пошуково-дослідницької діяльності майбутніх учителів гуманітарного профілю з використанням інформаційно-комунікаційних технологій; розроблено й

науково обґрунтовано модель реалізації педагогічних умов організації пошуково-дослідницької діяльності з використанням ІКТ; конкретизовано сутність понять «інформаційно-комунікаційні технології», «пошуково-дослідницька діяльність», «організація пошуково-дослідницької діяльності майбутніх учителів гуманітарного профілю з використанням інформаційно-комунікаційних технологій»; дістала подальшого розвитку методика організації пошуково-дослідницької діяльності майбутніх учителів гуманітарного профілю з використанням ІКТ.

Практична значущість дослідження полягає у розробці методики діагностування рівнів сформованості готовності майбутніх учителів гуманітарного профілю до пошуково-дослідницької діяльності з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, спецкурсу «Організація пошуково-дослідницької діяльності з використанням інформаційно-комунікаційних технологій», навчально-методичного посібника «Організація пошуково-дослідницької діяльності з використанням інформаційно-комунікаційних технологій». Матеріали дослідження можуть використовуватись у процесі підготовки майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей у ВНЗ, інститутах післядипломної освіти; в ході розробки методичних рекомендацій, підручників, посібників, курсових, магістерських робіт.

Результати дослідження впроваджено у навчально-виховний процес Південноукраїнського державного педагогічного університету імені К.Д.Ушинського (акт впровадження № 175 від 28 травня 2009 р.), Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди (акт впровадження № 03-422 від 09 червня 2009 р.), Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (акт впровадження № 309/03 від 09 червня 2009 р.), Республіканського вищого навчального закладу «Кримський гуманітарний університет» (м. Ялта) (акт впровадження № 181 від 01 червня 2009 р.), Херсонського державного університету (акт впровадження № 168 від 09 вересня 2009 р.).

Достовірність результатів дослідження забезпечувалася методологічним і теоретичним обґрунтуванням вихідних концептуальних положень; використанням системи методів дослідження, адекватних його предмету, меті і завданням; якісним і кількісним аналізом експериментальних даних; дослідно-експериментальною перевіркою висунутої гіпотези; репрезентативністю вибірки дослідження.

Апробація результатів дослідження. Основні положення дисертації доповідалися на міжнародних: «Формування професіоналізму майбутнього фахівця в контексті вимог Болонського процесу» (Одеса, 2008), «Розвиток наукових досліджень» (Полтава, 2008), «Сучасні технології в навчанні у вищій школі» (Одеса, 2009); «Вища школа України: удосконалення якості підготовки фахівців» (Черкаси, 2009) та всеукраїнських «Становлення особистості професіонала: перспективи і розвиток» (Одеса, 2009) науково-практичних конференціях. Основні результати дослідження висвітлено у 12 публікаціях, 7 з яких – у фахових виданнях України.

Структура дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації охоплює 168 сторінок. У тексті вміщено 30 таблиць, 7 рисунків, 5 діаграм, що займають 2 сторінки самостійного тексту. Додатки викладено на 46 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, визначено об'єкт, предмет, мету, завдання, гіпотезу, методи й базу дослідження, розкрито наукову новизну й практичну значущість проведеного дослідження, подано дані щодо апробації, впровадження одержаних результатів і структури роботи.

У першому розділі **«Теоретичні засади організації пошуково-дослідницької діяльності майбутніх учителів гуманітарного профілю з використанням інформаційно-комунікаційних технологій»** проаналізовано стан досліджуваної проблеми в науковій літературі з метою з'ясування поглядів провідних педагогів, психологів щодо означеної проблеми; конкретизовано сутність понять «інформаційно-комунікаційні технології», «пошуково-дослідницька діяльність», «організація пошуково-дослідницької діяльності майбутніх учителів гуманітарного профілю з використанням інформаційно-комунікаційних технологій»; визначено педагогічні умови організації пошуково-дослідницької діяльності майбутніх учителів гуманітарного профілю з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

Аналіз та систематизація результатів психолого-педагогічних досліджень, в яких опосередковано вивчалися певні аспекти організації пошуково-дослідницької діяльності майбутніх учителів гуманітарного профілю з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, дозволив констатувати, що необхідність організації окресленого виду діяльності впливає з вимог, які ставляться до вищої освіти, зокрема необхідності залучення студентів до науково-дослідницької діяльності та використання інформаційно-комунікаційних технологій.

Серед процесів, які все більше впливають на розвиток професійних якостей учителя в сучасних умовах, відзначимо процес інформатизації системи освіти та впровадження інформаційно-комунікаційних технологій. На думку багатьох науковців (А. Андреев, І. Богданова, М. Жалдак, О. Падалка, І. Підласий, М. Сметанський, О. Шпак, В. Шахов та ін.), метою інформатизації системи освіти є підвищення ефективності навчання, завдяки розширенню обсягів інформації й удосконаленню методів її застосування, а також спрямованість на те, щоб користувачі могли застосовувати інформаційні технології як у навчально-виховному процесі вищого навчального закладу, так і в особистій професійній діяльності.

Незважаючи на значну кількість наукових праць з проблеми науково-дослідницької роботи студентів, у них або висвітлюється особистий досвід роботи, або досліджуються окремі аспекти проблеми, або ці проблеми розглядаються у зв'язку з вирішенням суміжних. Водночас доходимо

висновку, що така діяльність багатогранна, не має однозначного тлумачення. Зауважимо, що до науково-дослідницької діяльності здебільшого залучаються студенти старших курсів. Щодо молодших курсів, то така робота, пов'язана з необхідністю наявності високого рівня знань, навичок та вмінь, обізнаності в наукових проблемах, і для таких студентів може вважатися достатньо складною.

Аналіз теорії діяльнісного підходу (О. Леонт'єв, Ж. Нютен, С. Рубінштейн, В. Шадриков) дозволив визначити пошуково-дослідницьку діяльність як таку, що забезпечує формування наукового світогляду, розвиток творчого мислення та індивідуальних здібностей студентів (активність у самостійному пошуку, ініціативність тощо), прищеплення студентам навичок самостійно-дослідницької діяльності, застосування теоретичних знань у своїй практичній діяльності, розширення наукової ерудиції, формування в особистості процедур творчого пізнавального пошуку – нових форм, методів, засобів у пізнанні дійсності.

Аналіз літератури (А. Андреев, І. Богданова, М. Жалдак, О. Падалка, І. Підласий, Л. Романишина, І. Смирнова) дозволив конкретизувати поняття інформаційно-комунікаційні технології як технології пошуку, збереження, обробки, передачі, пред'явлення й аналізу інформації, технології спілкування, математичної обробки, редагування тощо.

Зміст поняття «організація діяльності» психологи і педагоги (Г. Коджаспірова, О. Новіков, С. Палецький) здебільшого розглядають як процес об'єднання людей і засобів для досягнення цілей, внутрішню упорядкованість, узгодженість взаємодії. Як нам убачається, поняття «організація пошуково-дослідницької діяльності майбутніх учителів гуманітарного профілю з використанням ІКТ» – це процес залучення студентів гуманітарного профілю до засвоєння ними методів і засобів наукового дослідження, планування дослідження з використанням комп'ютерних технологій та Інтернету, застосування теоретичних й емпіричних методів із залученням спеціалізованих комп'ютерних програм, вивчення і здійснення різноманітних варіантів пошуку в Інтернет мережі, де всі дії спрямовані на розробку електронних дидактичних матеріалів за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, які можна впроваджувати в майбутній професійній діяльності.

На основі аналізу психолого-педагогічної літератури, зокрема праць В. Загвязінського, К. Ізарда, С. Рубінштейна, В. Сластьоніна, О. Чебикіна було виявлено та науково обґрунтовано педагогічні умови, які впливають на ефективну організацію пошуково-дослідницької діяльності майбутніх учителів гуманітарного профілю з використанням ІКТ: створення емоційної привабливості пошуково-дослідницької діяльності з використанням ІКТ за допомогою проблемного методу та інтерактивних технологій; залучення майбутніх учителів до використання інформаційно-комунікаційних технологій у пошуково-дослідницькій діяльності в ході вирішення

творчих завдань; забезпечення рефлексії пошуково-дослідницької діяльності майбутнього вчителя з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

У другому розділі «**Експериментальна модель реалізації педагогічних умов організації пошуково-дослідницької діяльності майбутніх учителів із використанням інформаційно-комунікаційних технологій**» подано експериментальну модель реалізації педагогічних умов організації пошуково-дослідницької діяльності майбутніх учителів гуманітарного профілю з використанням інформаційно-комунікаційних технологій; визначено компоненти, показники, якісні характеристики рівнів готовності майбутніх учителів гуманітарного профілю до пошуково-дослідницької діяльності з використанням інформаційно-комунікаційних технологій; здійснено аналіз результатів дослідно-експериментальної роботи.

Аналіз праць провідних науковців із зазначеної проблеми дозволив дійти висновку, що готовність до пошуково-дослідницької діяльності майбутніх учителів гуманітарного профілю з використанням інформаційно-комунікаційних технологій має певні складові, в якій можна виокремити чотири компоненти: мотиваційний, когнітивний, орієнтовний, технологічний.

Усі виокремлені компоненти готовності майбутніх учителів гуманітарного профілю до пошуково-дослідницької діяльності з використанням інформаційно-комунікаційних технологій є взаємопов'язаними і розглядаються у комплексі. При цьому, кожний компонент є необхідним, але недостатнім для відображення організації діяльності, що досліджується.

Критеріями готовності до означеної діяльності було обрано наявність того чи того компонента готовності до пошуково-дослідницької діяльності з використанням ІКТ з відповідними показниками: мотиваційний компонент (інтерес до здійснення пошуково-дослідницької діяльності з використанням інформаційно-комунікаційних технологій; бажання досягти позитивного результату в пошуково-дослідницькій діяльності з використанням ІКТ), когнітивний компонент готовності (знання методів розв'язання пошуково-дослідницьких завдань; знання інформаційно-комунікаційних технологій), орієнтовний компонент (уміння планувати дослідження, обирати програмні засоби; вміння оцінювати результати пошуково-дослідницьких завдань), технологічний компонент (уміння використовувати ІКТ під час пошуково-дослідницької діяльності; вміння творчо розв'язувати пошуково-дослідницькі завдання).

Було виокремлено чотири рівні готовності майбутнього вчителя гуманітарного профілю до пошуково-дослідницької діяльності з використанням інформаційно-комунікаційних технологій: високий, достатній, задовільний, низький.

Високий рівень характеризується тим, що у студента яскраво виражений інтерес до освоєння пошуково-дослідницької діяльності; він виявляє високу активність у прагненнях дізнатися більше; бажає здійснювати пошуково-дослідницьку діяльність, розв'язувати складні дослідницькі завдання, що вимагають творчого підходу; виявляє високу наполегливість у

подоланні труднощів; використовує інформаційно-комунікаційні технології у пошуково-дослідницькій діяльності, застосовує ці технології на всіх етапах дослідження; розуміє роль пошуково-дослідницької діяльності в майбутній професійній діяльності та прагне використовувати сформовані вміння у подальшому; обізнаний з різноманітними методами дослідження та розв'язання пошуково-дослідницьких завдань, що дозволяє успішно здійснювати пошуково-дослідницьку діяльність при виконанні творчих завдань; знає майже всі, необхідні для повноцінної пошуково-дослідницької діяльності, види дослідницьких завдань; розуміє роль ІКТ у пошуково-дослідницькій діяльності, використовує їх у ході розв'язання більшості дослідницьких завдань; застосовує творчий підхід до розв'язання дослідницьких завдань; має добре сформовані вміння визначати гіпотези та раціонально планувати проведення досліджень; критично оцінює результати своєї пошуково-дослідницької роботи, виправляє помилки; обирає правильні методи для розв'язання пошуково-дослідницьких завдань; раціонально обирає програмні засоби для висвітлення результатів, одержаних під час пошуково-дослідницької діяльності; вміє раціонально застосувати дослідницькі методи; виконує дослідницькі дії при досить складних завданнях, використовує освітні (навчальні, педагогічні) та інформаційно-комунікаційні технології під час пошуку, аналізу інформації, що зумовлено високим рівнем знань цих технологій.

Достатній рівень характеризується тим, що у студента присутній інтерес до освоєння пошуково-дослідницької діяльності; він виявляє активність у прагненнях дізнатися більше; бажає здійснювати пошуково-дослідницьку діяльність для розв'язання дослідницьких завдань будь-якої складності; наполегливий у подоланні труднощів; використовує інформаційно-комунікаційні технології у пошуково-дослідницькій діяльності; розуміє роль пошуково-дослідницької діяльності в майбутній професійній діяльності і прагне оволодіти вміннями її здійснення; володіє достатніми знаннями щодо методів дослідження та розв'язання пошуково-дослідницьких завдань, успішно здійснює пошуково-дослідницьку діяльність; знає майже всі, необхідні для повноцінної пошуково-дослідницької діяльності, види дослідницьких завдань; розуміє роль ІКТ у пошуково-дослідницькій діяльності, використовує їх під час вирішення більшості дослідницьких завдань; планує дослідницькі завдання будь-якої складності, також частково може застосовувати творчий підхід до їх розв'язання; визначає гіпотезу та планує проведення досліджень; адекватно оцінює результати пошуково-дослідницьких завдань й результати своєї роботи; обирає адекватні методи для розв'язання пошуково-дослідницьких завдань та програмні засоби для висвітлення результатів, які були досягнені під час пошуково-дослідницької діяльності; володіє вміннями застосовувати дослідницькі методи; виконує дослідницькі дії, здебільшого використовує освітні (навчальні, педагогічні) технології, володіє вміннями використовувати інформаційно-комунікаційні технології під час пошуку, аналізу інформації, що зумовлено достатніми знаннями цих технологій.

Задовільний рівень характеризується тим, що у студента наявний інтерес до освоєння пошуково-дослідницької діяльності; він виявляє незначну активність у прагненнях дізнатися більше; має бажання здійснювати пошуково-дослідницьку діяльність, але для розв'язання нескладних завдань; виявляє слабку наполегливість у подоланні труднощів; здебільшого не бажає використовувати інформаційно-комунікаційні технології у пошуково-дослідницькій діяльності, що зумовлено задовільним рівнем знань цих технологій; розуміє роль пошуково-дослідницької діяльності в майбутній професійній діяльності, але не прагне вдосконалювати вміння її використання; у нього недостатні знання методів дослідження та методів розв'язання пошуково-дослідницьких завдань, що не дозволяє повноцінно здійснювати пошуково-дослідницьку діяльність; знає декілька видів дослідницьких завдань, але відчуває невпевненість у ході їх вирішення; має недостатню уяву про роль ІКТ у пошуково-дослідницькій діяльності, тому не використовує її потенціал у дослідницькій роботі; вміє планувати нескладні дослідницькі завдання, але має певні труднощі під час їх вирішення; не вміє застосувати творчий підхід; має недостатні вміння щодо формування гіпотези та планування проведення досліджень; частково вміє оцінювати результати пошуково-дослідницьких завдань, але не в змозі дати повну оцінку результатів своєї роботи; вміє обирати адекватні методи для розв'язання нескладних пошуково-дослідницьких завдань, натомість кількість цих методів обмежена; обирає програмні засоби для висвітлення результатів, проте не вміє їх використовувати; у майбутнього вчителя цього рівня недостатні вміння застосування дослідницьких методів; дослідницькі дії він виконує на нескладних завданнях; подекуди використовує освітні (навчальні, педагогічні) технології. У студента недостатні вміння використання інформаційно-комунікаційних технологій під час пошуку, аналізу інформації.

Низький рівень характеризується тим, що у студента відсутній інтерес до освоєння пошуково-дослідницької діяльності; він не виявляє активності у прагненнях дізнатися більше; не має бажання здійснювати пошуково-дослідницьку діяльність; не виявляє наполегливості в подоланні труднощів; не має бажання використовувати інформаційно-комунікаційні технології у пошуково-дослідницькій діяльності; у нього недостатнє розуміння ролі пошуково-дослідницької діяльності; недостатні знання методів дослідження, не знає методів розв'язання пошуково-дослідницьких завдань. У майбутнього вчителя слабкі знання видів дослідницьких завдань, інформаційно-комунікаційних технологій; має часткову уяву про роль ІКТ у пошуково-дослідницькій діяльності, не вміє планувати дослідницькі завдання, визначати гіпотези, організувати проведення досліджень; у нього не сформовані вміння оцінювати результати пошуково-дослідницьких завдань, обирати адекватні методи для розв'язання пошуково-дослідницьких завдань; не володіє вміннями з обрання найбільш доцільних програмних засобів для висвітлення результатів; відсутні вміння застосовувати дослідницькі методи, виконувати

дослідницькі дії, використовувати освітні (навчальні, педагогічні) технології, несформовані вміння використання інформаційно-комунікаційних технологій під час пошуку та аналізу інформації.

Результати констатувального етапу експерименту засвідчили, що на високому рівні сформованості готовності до пошуково-дослідницької діяльності майбутніх учителів гуманітарного профілю з використанням інформаційно-комунікаційних технологій знаходилось – 17,8% досліджуваних ЕГ і 22,1% – КГ; на достатньому рівні – 18,6% респондентів ЕГ та 14,8% – КГ; на задовільному – 22,9% студентів ЕГ і 23,9% – КГ; на низькому рівні виявлено 40,7% майбутніх учителів ЕГ і 39,2% – КГ.

У дослідженні розроблено модель реалізації педагогічних умов організації пошуково-дослідницької діяльності майбутніх учителів гуманітарного профілю з використанням інформаційно-комунікаційних технологій (див. рис). Модель передбачає мету – формування готовності до пошуково-дослідницької діяльності майбутніх учителів гуманітарного профілю з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Для досягнення мети необхідно було сформувати готовність до зазначеної діяльності за чотирма компонентами: мотиваційний, когнітивний, орієнтовний та технологічний. Формування готовності за зазначеними компонентами відбувалося під час реалізації означених педагогічних умов. Реалізація педагогічних умов відбувалась упродовж трьох етапів: орієнтовно-дослідницького, частково-пошукового, творчого.

Зазначимо, що всі педагогічні умови впроваджувалися комплексно в межах спецкурсу «Організація пошуково-дослідницької діяльності з використанням ІКТ», метою якого було активувати інтерес та бажання займатися пошуково-дослідницькою діяльністю з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, набуття студентами знань щодо сутності та структури цієї діяльності, вміння планувати й оцінювати результати власної діяльності, а також здійснювати пошуково-дослідницьку діяльність із використанням ІКТ.

На першому – орієнтовно-дослідницькому етапі організації пошуково-дослідницької діяльності з використанням інформаційно-комунікаційних технологій реалізовувалася така педагогічна умова, як створення емоційної привабливості пошуково-дослідницької діяльності з використанням інформаційно-комунікаційних технологій за допомогою проблемного методу та інтерактивних технологій. На цьому етапі майбутні вчителі отримували знання щодо структури пошуково-дослідницької діяльності, у них формувалось активне ставлення до використання інформаційно-комунікаційних технологій. Зауважимо, що в процесі пошуково-дослідницької діяльності з використанням ІКТ активно застосовувалися: диспути, ділові ігри, проблемні завдання, дискусії, мозковий штурм. Інтерактивні технології обирались у такий спосіб, щоб викликати почуття стійкого інтересу до пошуково-дослідницької діяльності з використанням ІКТ.

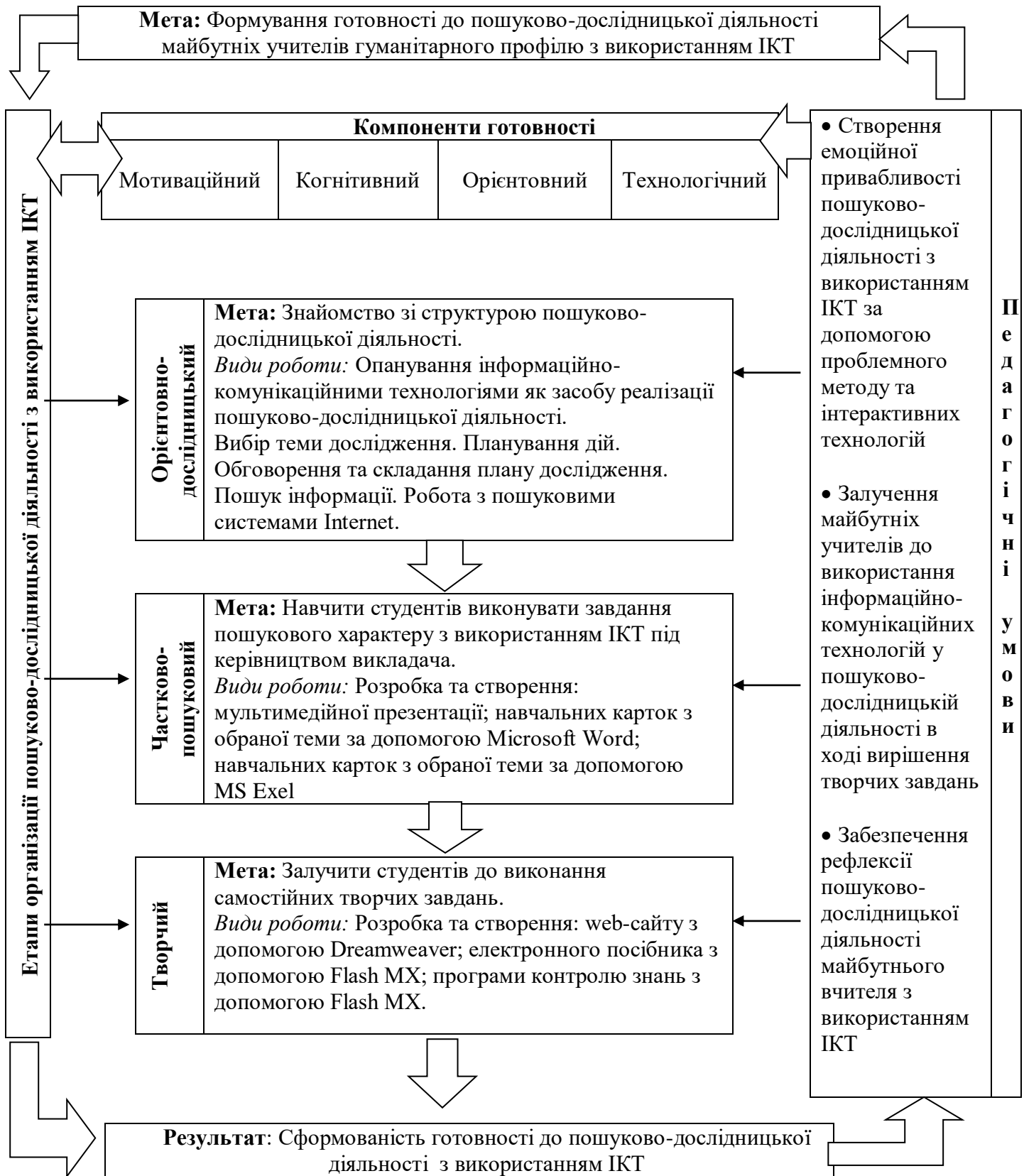

Рис. Модель реалізації педагогічних умов організації пошуково-дослідницької діяльності майбутніх учителів гуманітарного профілю з використанням інформаційно-комунікаційних технологій

Другий – частково-пошуковий – етап мав за мету навчити студентів виконувати завдання пошукового характеру з використанням ІКТ під керівництвом викладача. Реалізація другої педагогічної умови – залучення майбутніх учителів до використання інформаційно-комунікаційних технологій у пошуково-дослідницькій діяльності у ході вирішення творчих завдань – відбувалася переважно під час семінарських та лабораторно практичних занять, де використовувалися різнорівневі за складністю творчі завдання, результатом виконання яких мали стати дидактичні матеріали (навчальні картки, презентація, програма контролю знань, сайт), які студенти могли застосовувати в подальшій професійній діяльності. Під час цього етапу в майбутніх учителів гуманітарного профілю формувалися вміння з пошуку та структуризації інформації.

Метою третього – творчого етапу було залучити студентів до виконання самостійних творчих завдань. Педагогічна умова – забезпечення рефлексії пошуково-дослідницької діяльності майбутнього вчителя з використанням ІКТ – реалізовувалася завдяки організації усвідомлення студентами власної діяльності. При цьому використовувалися два її основних види: поточна рефлексія – здійснювалася у ході навчального процесу; підсумкова рефлексія – завершувала логічний або тематичний замкнений період діяльності. Поточна рефлексія передбачала зупинку предметної діяльності й активізацію рефлексивної діяльності за допомогою заздалегідь розроблених рефлексивних запитань. Підсумкова рефлексія відбувалася після завершення виконання завдання та проходила під час ділових ігор, конференцій. На цьому етапі студентам пропонувалися найскладніші творчі завдання, спрямовані на формування умінь створення дидактичних матеріалів.

Засобами контролю були: усне опитування, аналіз результатів творчих завдань, бесіди, дискусії. Кінцевий контроль – залік.

Порівняльну характеристику рівнів сформованості готовності майбутніх учителів гуманітарного профілю до пошуково-дослідницької діяльності з використанням інформаційно-комунікаційних технологій до і після дослідницько-експериментальної роботи подано в таблиці.

Таблиця

Порівняльна характеристика рівнів сформованості готовності майбутніх учителів гуманітарного профілю до пошуково-дослідницької діяльності з використанням інформаційно-комунікаційних технологій до і після дослідницько-експериментальної роботи (у %)

Групи				
Рівні готовності	До експерименту		Після експерименту	
	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ

Високий	17,8	22,1	41,5	22,7
Достатній	18,6	14,8	28,8	15,4
Задовільний	22,9	23,9	15,3	23,3
Низький	40,7	39,2	14,4	38,6

Результати експериментальної роботи засвідчили суттєве покращення рівнів сформованості готовності майбутніх учителів гуманітарного профілю до пошуково-дослідницької діяльності з використанням інформаційно-комунікаційних технологій в експериментальних групах. Так, високого рівня сформованості готовності досягли 41,5% майбутніх учителів гуманітарного профілю ЕГ, і 22,7% КГ, достатній рівень сформованості готовності було діагностовано у 28,8% – ЕГ і 15,4% КГ, задовільний рівень спостерігався у 15,3% майбутніх учителів гуманітарного профілю ЕГ і 23,3% КГ, на низькому рівні сформованості готовності знаходилися 14,4% майбутніх учителів гуманітарного профілю ЕГ і 38,6% КГ.

З метою перевірки ефективності експериментальної моделі реалізації педагогічних умов організації пошуково-дослідницької діяльності майбутніх учителів гуманітарного профілю з використанням ІКТ результати було обчислено за допомогою методів математичної статистики. На підсумковому етапі для зіставлення вибірок експериментальних та контрольних груп до і після експерименту за рівнями готовності майбутніх учителів гуманітарного профілю до пошуково-дослідницької діяльності з використанням ІКТ та для аналізу одержаних результатів експериментальної роботи було використано t-критерій Стьюдента. Результати обчислення засвідчили, що відмінність рівнів експериментальної групи до та після експерименту є статистично значущою, а в контрольній групі відмінності до та після експерименту не є статистично значущими, що дозволяє стверджувати про ефективність запропонованої експериментальної моделі реалізації педагогічних умов організації пошуково-дослідницької діяльності майбутніх учителів гуманітарного профілю з використанням ІКТ, що підтвердило правомірність висунутої гіпотези.

У **висновках** подано результати дослідження, основні з них такі.

У дисертації подано теоретичне узагальнення і нове вирішення наукової проблеми організації пошуково-дослідницької діяльності майбутніх учителів гуманітарного профілю з використанням ІКТ. Розроблено, теоретично обґрунтовано й експериментально апробовано комплекс педагогічних умов організації пошуково-дослідницької діяльності майбутніх учителів гуманітарного профілю з використанням інформаційно-комунікаційних технологій і модель їх реалізації.

1. Пошуково-дослідницька діяльність – це діяльність, яка забезпечує формування наукового світогляду, розвиток творчого мислення та індивідуальних здібностей студентів (активність у

самостійному пошуку, ініціативність тощо), прищеплення студентам навичок самостійно-дослідницької діяльності, застосування теоретичних знань у своїй практичній діяльності, розширення наукової ерудиції, формування в особистості процедур творчого пізнавального пошуку – нових форм, методів, засобів у пізнанні дійсності.

2. Організація пошуково-дослідницької діяльності майбутніх учителів гуманітарного профілю з використанням ІКТ – це процес залучення студентів гуманітарного профілю до засвоєння ними методів та засобів наукового дослідження, планування дослідження з використанням комп'ютерних технологій та Інтернету, теоретичних та емпіричних методів із застосуванням спеціалізованих комп'ютерних програм, вивчення і здійснення різноманітних варіантів пошуку в Інтернет мережі, де всі дії спрямовані на розробку електронних дидактичних матеріалів за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, які можуть застосовуватись у майбутній професійній діяльності.

3. Інформаційно-комунікаційні технології – це технології пошуку, збереження, обробки, передачі, представлення й аналізу інформації, технології спілкування, математичної обробки, редагування тощо. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у здійсненні пошуково-дослідницької діяльності забезпечує: скорочення часу на дослідження; збільшення об'єму інформації, що досліджується; підвищення якості, глибини, точності дослідження; покращення умов роботи спеціаліста завдяки зменшенню навантаження; спрощення аналізу й обробки інформації т. ін.

4. Виокремлено педагогічні умови організації пошуково-дослідницької діяльності майбутніх учителів гуманітарного профілю з використанням ІКТ, а саме: створення емоційної привабливості пошуково-дослідницької діяльності з використанням ІКТ за допомогою проблемного методу та інтерактивних технологій; залучення майбутніх учителів до використання інформаційно-комунікаційних технологій у пошуково-дослідницькій діяльності в ході вирішення творчих завдань; забезпечення рефлексії пошуково-дослідницької діяльності майбутнього вчителя з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

5. Структуру готовності до пошуково-дослідницької діяльності майбутніх учителів гуманітарного профілю з використанням ІКТ складають такі компоненти: мотиваційний (з показниками: інтерес до здійснення пошуково-дослідницької діяльності з використанням ІКТ; бажання досягти позитивного результату в пошуково-дослідницькій діяльності з використанням ІКТ), когнітивний (з показниками: знання методів розв'язання пошуково-дослідницьких завдань; знання інформаційно-комунікаційних технологій), орієнтовний (з показниками: вміння планувати дослідження, обирати програмні засоби; вміння оцінювати результати пошуково-дослідницьких завдань), технологічний (з показниками: вміння використовувати ІКТ під час пошуково-дослідницької діяльності; вміння

творчо розв'язувати пошуково-дослідницькі завдання). На підставі визначених компонентів та показників було схарактеризовано рівні готовності майбутнього вчителя гуманітарного профілю до пошуково-дослідницької діяльності з використанням ІКТ: високий, достатній, задовільний, низький.

6. Розроблено експериментальну модель реалізації педагогічних умов організації пошуково-дослідницької діяльності майбутніх учителів гуманітарного профілю з використанням ІКТ, яка складалася з трьох етапів: орієнтовно-дослідницький (мета – знайомство зі структурою пошуково-дослідницької діяльності), частково-пошуковий (мета – навчити студентів виконувати завдання пошукового характеру з використанням ІКТ під керівництвом викладача), творчий (мета – залучити студентів до виконання самостійних творчих завдань). У дослідженні використовувалися такі засоби та методи, як: рольові та ділові ігри, інтерактивні технології, спецкурс «Організація пошуково-дослідницької діяльності з використанням ІКТ», дискусії, диспути тощо.

7. За результатами прикінцевого етапу експерименту було визначено порівняльні кількісні дані сформованості готовності до пошуково-дослідницької діяльності з використанням ІКТ. Так, високого рівня сформованості готовності досягли 41,5% майбутніх учителів гуманітарного профілю ЕГ (було 17,8%), у КГ – 22,7% (було 22,1%), достатній рівень сформованості готовності було діагностовано у 28,8% – ЕГ (було 18,6%) у КГ – 15,4% (було 14,8%), задовільний рівень спостерігався у 15,3% майбутніх учителів гуманітарного профілю ЕГ (було 22,9%), у КГ – 23,3% (було 23,9%), низький рівень у 14,4% – ЕГ (було 40,7%) і 38,6% – КГ (було 39,2%). Для математичної обробки одержаних результатів було використано парні порівняння за критерієм Стьюдента, які підтвердили ефективність запропонованої моделі.

Проведене дослідження не вичерпує усіх проблем щодо організації пошуково-дослідницької діяльності майбутніх учителів гуманітарного профілю з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Перспективу подальших досліджень убачаємо в розробці інформаційно-комунікаційного забезпечення наукових досліджень різного рівня складності.

Основні положення дисертаційного дослідження викладено в таких публікаціях автора:

1. Яновський А.О. Роль пошуково-дослідницької діяльності в навчанні студентів / А.О.Яновський // Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного університету імені К.Д.Ушинського: зб. наук. пр. – 2007. – № 9-10. – С.72-76.
2. Яновський А.О. Пошуково-дослідницька діяльність з використанням інформаційно-комунікаційних технологій в умовах європейської інтеграції / А.О.Яновський // Наука і освіта. – 2008. – № 8-9. – С.208-210.
3. Яновський А.О. Емоційна привабливість пошуково-дослідницької діяльності / А.О.Яновський // Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного університету імені К.Д.Ушинського: зб. наук. пр. – 2008. – № 10-11. – С.62-67.

4. Яновський А.О. Зміст пошуково-дослідницької діяльності / А.О. Яновський // Наукові записки: Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В.Винниченка. – [Вип. 83: Педагогічні науки]. – Кіровоград, 2009. – С.234-237.
5. Яновський А.О. Пошуково-дослідницька діяльність як засіб підвищення якості підготовки фахівців / А.О. Яновський // Вісник Черкаського університету. – 2009. – Серія: Педагогічні науки. – № 157. – С. 176-180.
6. Яновський А.О. Результат та аналіз дослідно-експериментальної роботи щодо організації пошуково-дослідницької діяльності майбутніх учителів гуманітарного профілю з використанням ІКТ / А.О. Яновський // Наукові праці. Серія: Педагогіка, психологія і соціологія. – 2009. – №6 (160). – С. 100-103.
7. Яновский А.А. Развитие рефлексии педагога как педагогическое условие: матеріали міжнар. наук. – практ. конф. [«Формування професіоналізму майбутнього фахівця в контексті вимог Болонського процесу», (Одеса, 22-23 травня 2008)]. – Одеса, 2008. – С. 175-176.
8. Яновський А.О. Розвиток творчого мислення майбутнього вчителя шляхом залучення до пошуково-дослідницької діяльності: матеріали четвертої міжнар. наук. – практ. конф. [«Розвиток наукових досліджень 2008» (Полтава, 24-26 листопада 2008)]. – Т. 10. – Полтава: «ІнтерГрафіка, 2008. – С.83-85.
9. Яновський А.О. Самостійна діяльність студентів: матеріали II Всеукр. наук. – практ. конф. [«Становлення особистості професіонала: перспективи й розвиток» (Одеса, 20 лютого 2009 р.)]. – Одеса, 2009. – С.286-288.
10. Яновський А.О. Дистанційне навчання – найефективніший засіб забезпечення освіти / А.О. Яновський // Вибрані твори Р.І.Хмелюк. – Одеса: Видавець Букаєв В.В., 2009. – С. 281-283.
11. Яновський А.О. Модель організації пошуково-дослідницької діяльності з використанням ІКТ [Електронний ресурс] /А.О.Яновський // Народна освіта. – 2009. – Випуск 3(9). – Режим доступу: <http://www.nbuu.gov.ua/e-journals/NarOsv/2009-3/9yaoikt.htm>
12. Яновський А.О. Організація пошуково-дослідницької діяльності з використанням інформаційно-комунікаційних технологій: [навчально-методичний посібник] / Анатолій Олександрович Яновський – Одеса: Видавець Букаєв В.В., 2009. – 155 с.

Анотація

Яновський А.О. Педагогічні умови організації пошуково-дослідницької діяльності майбутніх учителів гуманітарного профілю з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського». – Одеса, 2010.

У дисертації визначено компонентну структуру готовності до пошуково-дослідницької діяльності майбутніх учителів гуманітарного профілю з використанням інформаційно-комунікаційних технологій (мотиваційний, когнітивний, орієнтовний, технологічний); визначено показники, схарактеризовано рівні (високий, достатній, задовільний, низький) означеної готовності майбутніх учителів гуманітарного профілю; розроблено експериментальну модель реалізації педагогічних умов організації пошуково-дослідницької діяльності майбутніх учителів гуманітарного профілю з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, що складається з трьох етапів: орієнтовно-дослідницький, частково-пошуковий, творчий; розроблено й експериментально апробовано методику діагностики рівнів готовності до пошуково-дослідницької діяльності майбутніх учителів гуманітарного профілю з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

Ключові слова: пошуково-дослідницька діяльність, інформаційно-комунікаційні технології, майбутні вчителі, гуманітарний профіль, організація, педагогічні умови.

Аннотація

Яновский А.А. Педагогические условия организации поисково-исследовательской деятельности будущих учителей гуманитарного профиля с использованием информационно-коммуникационных технологий. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 – теория и методика профессионального образования. – Государственное учреждение «Южно-Украинский национальный педагогический университет имени К.Д. Ушинского». – Одесса, 2010.

В диссертации исследуется проблема педагогических условий организации поисково-исследовательской деятельности будущих учителей гуманитарного профиля с использованием информационно-коммуникационных технологий.

В первой главе «Теоретические основы организации поисково-исследовательской деятельности будущих учителей гуманитарного профиля с использованием информационно-коммуникационных технологий» проанализировано состояние исследуемой проблемы в теории и практике отечественной и зарубежной литературы; конкретизировано понятие «информационно-коммуникационные технологии», феномены «поисково-исследовательская деятельность» и «организация поисково-исследовательской деятельности будущих учителей гуманитарного профиля с использованием информационно-коммуникационных технологий».

Под организацией поисково-исследовательской деятельности будущих учителей гуманитарного профиля с использованием ИКТ понимается процесс привлечения студентов гуманитарного профиля к усвоению ими методов и средств научного исследования, планирования исследования с использованием компьютерных технологий и Интернета, использования теоретических и эмпирических методов с использованием специализированных компьютерных программ, изучения и осуществления разнообразных вариантов поиска в Интернет сети, где все действия направлены на разработку электронных дидактических материалов с помощью информационно - коммуникационных технологий, которые можно применять в будущей профессиональной деятельности.

В процессе теоретического анализа были определены педагогические условия (создание эмоциональной привлекательности поисково-исследовательской деятельности с использованием ИКТ с помощью проблемного метода и интерактивных технологий; привлечение будущих учителей к использованию информационно-коммуникационных технологий в поисково-исследовательской деятельности в ходе решения творческих заданий; обеспечение рефлексии поисково-исследовательской деятельности будущего учителя с использованием информационно-коммуникационных технологий).

Во второй главе «Экспериментальная модель реализации педагогических условий организации поисково-исследовательской деятельности будущих учителей с использованием информационно-коммуникационных технологий» были определены показатели и дана характеристика уровней готовности к поисково-исследовательской деятельности будущих учителей гуманитарного профиля с использованием ИКТ; отражены результаты проведенного констатирующего эксперимента; представлена экспериментальная модель реализации педагогических условий организации поисково-исследовательской деятельности будущих учителей гуманитарного профиля с использованием ИКТ; в процессе теоретического анализа были выделены компоненты готовности данной деятельности (мотивационный, когнитивный, ориентировочный, технологический).

На формирующем этапе эксперимента апробировалась экспериментальная модель реализации педагогических условий организации поисково-исследовательской деятельности будущих учителей гуманитарного профиля с использованием ИКТ, которая предусматривает реализацию в комплексе определенных педагогических условий, системообразовательную роль спецкурса «Организация поисково-исследовательской деятельности с использованием ИКТ» и охватывала три этапа. Целью первого – ориентировочно-исследовательского этапа было знакомство со структурой поисково-исследовательской деятельности, где студенты овладевали информационно-коммуникационными технологиями как средством реализации поисково-исследовательской деятельности; выбирали тему исследования; планировали действия; обсуждали

и составляли план исследования; находили информацию; работали с поисковыми системами сети Интернет. Второй – частично-поисковый этап предусматривал научить студентов выполнять задания поискового характера с использованием ИКТ под руководством преподавателя. Во время этого этапа студенты разрабатывали и создавали: мультимедийную презентацию, обучающие карточки согласно теме исследования с помощью программ MS Word и MS Excel. Третий – творческий этап был направлен на самостоятельное выполнение студентами творческих заданий. На этом этапе студенты разрабатывали образовательный сайт, электронный учебник, программу для контроля знаний.

Ключевые слова: поисково-исследовательская деятельность, информационно-коммуникационные технологии, будущие учителя, гуманитарный профиль, педагогические условия, организация.

RESUME

Yanovsky A.O. Pedagogical conditions organizing the future teachers of the Arts research activity by means of using informative and communicative techniques. – Manuscript.

Thesis for a candidate's degree in pedagogics, in speciality 13.00.04 – Theory and Methods of Professional Education. – The state institution “South-Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushinsky”, Odessa, 2010.

The component structure of the future teachers of the Arts readiness to the research activity by means of using informative and communicative techniques (motivational, cognitive, oriented, technological) has been defined in the thesis; the indices and levels (high, sufficient, satisfactory, low) of the above mentioned readiness of the future teachers of the Arts have been characterized; the experimental model exercising the pedagogical conditions aimed at organizing the future teachers of the Arts research activity by means of using informative and communicative techniques has been worked out. The former included three stages: research oriented, partial search, creative. The pedagogical conditions have been described. The methods of testing the levels of the future teachers of the Arts readiness to the research activity by means of using informative and communicative techniques have been developed and experimentally approved.

Key words: research activity, informative and communicative techniques, future teachers, the Arts, pedagogical conditions, organization.